

Malatya’da Gıda ile Uğraşan Bir Şirketin Personelinde Bağırsak Parazitlerinin Araştırılması

Özlem M Aycan*, Metin Atambay*, Ülkü Karaman**, Özlem Miman*, Nilgün Daldal*

*İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji AD, Malatya

**Malatya Devlet Hastanesi Halk Sağlığı Laboratuvarı Malatya

Bu çalışmada, Malatya’da bir gıda şirketinde görev yapan personelde bağırsak parazitlerinin dağılımı ve sıklığı araştırılmıştır. Gıda ile ilgili işlerde çalışan personelde bağırsak parazitleri sıklığının belirlenmesi ve parazitoz tespit edilenlerin sağaltımı yapılarak paraziter hastalıkların yayılmasının engellenmesi amaçlanmıştır.

Malatya’da bir et ve et ürünleri şirketinde görev yapan personelden toplam 47 kişide dışkı ve selofanlı lam örnekleri alınarak incelenmiştir. Dışkı örneklerinin tümüne nativ- lugol ve formol-etil asetat çoklaştırma yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmada, 47 dışkı örneğinin 11 (%23)’inde bağırsak paraziti saptanmıştır. Parazit saptanan örneklerin 6’sında (%12) *Giardia intestinalis*, 1’inde (%2) *Enterobius vermicularis*, 2’sinde (%4) *Entamoeba coli*, 1’inde (%2) *Blastocystis hominis*, 1’inde (%2) *Iodamoeba bütschili* görülmüş ve tedavi uygulanmıştır.

Gerek parazit görülme sıklığı ve gerekse görülen parazitlerin dağılımı açısından saptanan oranlar hastanemize çeşitli şikayetlerle gelenlerde saptanan oranlara çok yakındır.

Gıda sektöründe çalışan personelde bağırsak parazitlerinin olmaması gerekirken, zorunlu kontrollerin yapılmaması ya da yeterince ciddi yapılmaması durumunda gıda ile ilgili iş yerlerinin hastalık kaynağı haline gelebileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bağırsak parazitleri, Gıda personeli

Investigation of Intestinal Parasites In The Staff of a Food Company In Malatya

In this study, the staff of Malatya food company were investigated for intestinal parasites. The control of intestinal parasitic diseases is aimed in this study. For this reason food workers are examined and porters are treated.

Stool and cellophane tape specimens were taken for parasitological examination from 47 people who work in Meat and Meat product company. Stool samples were examined using native lugol and precipitation by formol ethyl acetate methods.

Parasites were isolated at 11 sample (23%) of 47 in total. 6 (12%) *Giardia intestinalis*, 1 (2%) *Enterobius vermicularis*, 2 (4%) *Entamoeba coli*, 1 (2%) *Blastocystis hominis*, 1 (2%) *Iodamoeba bütschili* were recognized and medical treatment was applied.

Prevalence rates and species of parasites are similar that found in patients in our laboratory and the staff of Malatya Meat and Meat product Industry and Trade company.

It is observed that companies may became the source of parasitic diseases in cases when the routine examinations are not made or not held with high priority.

Key Words; Intestinal parasites, Food staff

Bağırsak parazitlerinin dağılımı; toplumun kültürel yapısı, sosyo-ekonomik düzeyi, temizlik ve beslenme alışkanlıkları, eğitim düzeyi, iklim ve çevre koşullarına bağlı olarak değişmektedir. Ayrıca bazı mesleklerde çalışanlar bu hastalıklarda portörlük görevi yapar, bunların içinde en önemlisini ise gıda sektöründe çalışanlar oluşturmaktadır.^{1, 2} Bu nedenle

gıda sektöründe çalışanların, 6 ay ara ile sağlık kontrollerinin ve portör muayenelerinin yapılması yasal bir zorunluluktur.³

Gıda ile ilgili işlerde çalışan personelde bağırsak parazitleri sıklığının belirlenmesi ve parazitöz tespit edilmesi halinde sağaltımı yapılarak parazit hastalıklarının yayılmasının engellenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmamızda Malatya’da et ve et ürünleri üretimi ile ilgili bir şirkette çalışan 47 kişiden bağırsak parazitleri taraması için alınan örnekler, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarında direkt bakı, formol-eter sedimentasyon ve selofanlı lam yöntemleri ile incelenmiştir.⁴ Çalışanların tamamı erkek olup yaş ortalamaları 38 olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR

Malatya’da et ve et ürünleri üretimi ile ilgili bir şirkette çalışan toplam 47 personelin 11 (%23)’inde bağırsak parazitine rastlanmıştır. Saptanan parazitlerin dağılımı tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1 Saptanan parazit sayı ve yüzdeleri

Saptanan parazit (n:47)	n	%
<i>Blastocystis hominis</i>	1	2
<i>Giardia intestinalis</i>	6	12
<i>Entamoeba coli</i>	2	4
<i>Enterobius vermicularis</i>	1	2
<i>Iodomoeba butschili</i>	1	2
Toplam	11	23

TARTIŞMA

Bağırsak parazitlerinin bulaşında fekal-oral yol büyük önem taşımaktadır. Bağırsak parazitlerinin bulaşması ve yayılımı açısından gıda sektöründe çalışanlar ve mutfak personeli önemli risk gruplarını oluşturmaktadır. Dolayısı ile bu kişilerin düzenli olarak bağırsak parazitleri açısından kontrollerinin yapılması toplum sağlığı için oldukça önem taşımaktadır.

Yazar ve ark.⁵ yapmış oldukları bir çalışmada, Erciyes Üniversitesi yemekhanelerinde çalışan toplam 92 mutfak personelinin 37 (%40.2)’sinde bağırsak parazitine rastlamışlardır. Ünsal ve ark.⁶ besin işleri ile uğraşan 293 kişiden 38 (%13.0)’inde parazite rastlamışlardır. Çalışmamızda et ve et ürünleri üretimi ile ilgili bir şirkette çalışan 47 personelin 11 (%23)’inde bağırsak parazitine rastlanmıştır. Çalışanların işleri nedeni ile diğer insanlarla teması nispeten azdır. Ancak diğer çalışanlarla karşılaşıldığında bulduğumuz oran bu faktörün etkili olmadığını göstermiştir. Elazığ il merkezinde gıda ile ilgili meslek gruplarında çalışanların bağırsak parazit oranı %23.7 olarak bildirilmiştir.⁷ Daldal ve ark.⁸ İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfağında yemek yapım ve dağıtım işlerinde çalışanlardan toplanan örneklerin 8 (%15)’inde bağırsak parazitine rastlamışlardır. Şimşekcan ve ark.⁹ İzmir’de gıda ile uğraşan esnafta %40.2 oranında bağırsak parazitine rastlamışlardır. Orak ve ark.¹⁰ 1990 yılında yine Elazığ’da yaptıkları benzer bir çalışmada gıda maddesi ile uğraşan esnafın %14.4’ünde helment yumurtası bulduklarını bildirmişlerdir. Çalışmamızda saptanan parazitlerin %2’sini helmentler oluşturmaktadır.

Requena ve ark.¹¹ ise Venezuela’nın Bolivar Şehri’ne bağlı Caroni Belediyesi’nde gıda çalışanları arasında yaptıkları *B. hominis* prevalansı araştırmasında %25.7 gibi oldukça yüksek bir oranda *B. hominis* ile infekte personel varlığını belirlemişlerdir.

Anabilim dalımız laboratuvarında çeşitli şikayetleri olan hastaların incelenmesinde bağırsak parazitlerine rastlanma oranı %14.4 olarak belirtilmiştir.¹² Yakınması olmayan ve portör taramalarından geçmiş olması gereken çalışanlarda saptanan oranın hasta olanlardakinden daha yüksek olması düşündürücüdür.

Sonuç olarak, gıda sektöründe çalışan personelde periyodik olarak bağırsak parazitözlerinin incelenmesi ve sağlık taramalarının yapılması, eğitim verilerek kişisel hijyen ve sanitasyon kurallarına dikkat edilmesinin sağlanması durumunda gözlenen bağırsak parazit oranının düşebileceği kanısına varılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Markell EK, Voge M, John DT. Parasite, parasitism and host relations. Ozmat S. ed, Medical Parasitology, 7 th Edition. WB Saunders Company. Mexico: 1992;5-22.
2. Unat EK, Yücel A, Altaş K, Samastı M. Unat’ın Tıp Parazitolojisi. İnsanın ökaryonlu parazitleri ve bunlarla oluşan hastalıklar. 5 baskı. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Vakfı Yayınları. İstanbul. 1995;19-44.
3. TC. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Portör muayenelerine esas laboratuvar tetkikleri. 2005;B100TSH0150005/1059.
4. Ok ÜZ, Girginkeleşler N, Kilmicioğlu A, Limoncu. Dışkı İnceleme Yöntemleri, Parazit Hastalıklarında Tanı. (Ed. Özcel MA, Altıntaş N). Ege Üniversitesi Basımevi-İzmir. 1997;16, 54.
5. Yazar S, Birhan M, Hamamcı B, Şahin İ. Erciyes Üniversitesi mutfak personeline bağırsak parazitlerinin görülme sıklığı. *Türkiye Parazitol Derg*;2001; 25 (4): 359-61.

Malatya'da Gıda ile Uğraşan Bir Şirketin Personelinde Bağırsak Parazitlerinin Araştırılması

6. Ünsal A, Metintaş S, Işık B, Kiraz N, Sanboyacı MA. Eskişehir il merkezinde besin işleri ile uğraşan esnafı bağırsak parazitlerinin görülme sıklığı. *Türkiye Parazitol Derg.*1998; 22(4): 391 -4.
7. Kaplan M, Kuk S, Şahin İ, Güler M, Özel E, Kalkan A. Elazığ il merkezinde gıda ile ilgili meslek gruplarında bağırsak parazitlerinin görülme sıklığı. *Türkiye Parazitol Derg.* 2002; 26(3): 299-302.
8. Daldal N, Aycan MÖ, Atambay M, Pala M, Mıman Ö. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfak personelinde bağırsak parazitlerinin görülme sıklığı. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Derg.* 2004; 11(2): 67-68.
9. Şimşekcan D, Toker R, Ersöz V, Coşkun Ş, Keskin M. İzmir ilinde çalışan gıda ile ilgili 660 esnafı bağırsak parazitlerinin araştırılması. *Türkiye Parazitol Derg.* 1991; 15(3-4): 75-82.
10. Orak S, Kırac H, Ertağın C, Erol G, Seçkin N, Tüzün N. Gıda maddesi ile uğraşan Elazığ esnafında helmintlerin yaygınlığı. *Türkiye Parazitol Derg.*1990; 14(1): 59-64.
11. Requena I, Hernandez Y, Ramsay M, Salazar C, Devera R. Prevalance of *Blastocystis hominis* among food handlers from Caroni municipality, Bolivar State, Venezuela. *Cad Saude Publica.*2004; 19(6):1721-7.
12. Çelik T, Bayındır Y, Mehmet Tevfik, Daldal N, 2000. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Turgut Özal Tıp Merkezi Parazitoloji Laboratuarna başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı *T Parazitol Derg.* 2000; 24(4):380-3.

Yazışma Adresi:

Prof. Dr. Nilgün DALDAL
İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Parazitoloji AD. Malatya
E-mail: ndaldal@inonu.edu.tr
Tel : 422 341 06 60 4804